

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

نگاه رهبر معظم انقلاب به " افزایش جمعیت و تحدید نسل "

بر اساس بیانات از ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۹

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: امید جلوداریان

□ مقدمه

این پژوهش، به بررسی دیدگاه رهبر معظم انقلاب درباره "افزایش جمعیت و تحدید نسل" بر اساس بیانات ایشان از ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۹ می‌پردازد.

رهبر معظم انقلاب به ویژه در سال‌های اخیر، مکرر، بر افزایش جمعیت و مراقبت در خصوص تحدید نسل تأکید کرده‌اند. ایشان، آخرین بار، در سخنرانی نوروزی سال ۹۹ خطاب به ملت ایران در تاریخ ۱۳۹۹/۰۱/۰۳ بار دیگر با هشدار درباره اینکه اگر موالید در کشور به قدر لازم و کافی نباشد، چند سال دیگر نسل جوان کمیاب خواهد شد، حفظ جمعیت جوان کشور را یکی از ابزارهای قوت دانستند.

رهبر معظم انقلاب با اشاره به روند رو به کاهش جمعیت جوان کشور، خطر بزرگ تحدید نسل برای کشور را پیری عمومی می‌دانند و بر تعیین‌کننده بودن مسئله نمای جوان برای کشور تأکید می‌کنند.

اسلامی بودن نسخه افزایش جمعیت و روشن و واضح بودن مبانی اسلامی و تفکر اسلامی در زمینه جمعیت و افزایش جمعیت نکته دیگری است که رهبر انقلاب به آن اشاره می‌کنند و تکثیر و تربیت نسل را از مهم‌ترین معروف‌ها در نظام اسلامی و نسخه "تحدید نسل" را غربی می‌دانند.

ارتقای پویایی، بالندگی و جوانی جمعیت با افزایش نرخ باروری، رفع موانع ازدواج، تسهیل و ترویج تشکیل خانواده و افزایش فرزند، اختصاص تسهیلات مناسب برای مادران به ویژه در دوره بارداری و شیردهی، پوشش بیمه‌ای هزینه‌های زایمان و درمان ناباروری مردان و زنان و تقویت نهادها و مؤسسات حمایتی مربوط، توسعه و تقویت نظام تأمین اجتماعی، خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی، اصلاح و تکمیل آموزش‌های عمومی درباره اصالت کانون خانواده و فرزند پروری و ارتقای امید به زندگی از دیگر مواردی هستند که رهبر انقلاب در خصوص سیاست‌های جمعیتی به آنها اشاره و بر آنها تأکید می‌کنند.

مناسب بودن ظرفیت طبیعی و ویژگی جغرافیای سیاسی کشور برای افزایش جمعیت، بالا بودن توان مدیریتی و استعدادهای انسانی ممتاز و ضرورت برنامه ریزی و سرمایه‌گذاری برای حرکت معقول و معتدل کشور به سمت افزایش جمعیت از نکات دیگری است که مورد نظر رهبر انقلاب در خصوص جلوگیری از تحدید نسل است.

مدیریت پژوهش‌های خبری

۱۳۹۹/۰۱/۱۷

افزایش جمعیت

الف) اهمیت موضوع افزایش جمعیت و جلوگیری از تحدید نسل:

۱- خطر بزرگ تحدید نسل برای کشور:

- ۱-۱- پیری عمومی در کشور در صورت ادامه روند فعلی
- ۲-۱- علاج پذیر نبودن مسئله افزایش جمعیت در صورت به تاخیر انداختن موضوع
- ۲- اساسی، مهم و تعیین کننده بودن مسئله نمای جوان برای کشور:
 - ۱-۲- روند رو به کاهش جمعیت جوان کشور
 - ۲-۲- فرصتی برای پویندگی و جوانی جمعیت کنونی کشور
 - ۳-۲- شجاعت، امید و نشاط و تحرک داشتن نسل جوان
 - ۴-۲- راقی تر شدن نیروی انسانی
 - ۵-۲- وابسته بودن فردای کشور به جوانها
 - ۶-۲- ممکن نبودن واردات جوان و نیروی انسانی از خارج
 - ۷-۲- تاثیر چشمگیر جوان سازی نسل در حل مشکل اساسی پیشرفت
- ۳- نقش ایجابی عامل جمعیت در پیشرفت کشور

ب) اسلامی بودن نسخه افزایش جمعیت:

۱- روشن و واضح بودن مبانی اسلامی و تفکر اسلامی در زمینه جمعیت و افزایش جمعیت:

- ۱-۱- تَنَاقِحُوا تَنَاسَلُوا تَكْثُرُوا
- ۲-۱- تکثیر و تربیت نسل از مهم ترین معروفها در نظام اسلامی:
- ۱-۲-۱- وظیفه همگانی در راه ترویج این معروفها
- ۳-۱- زیادتر شدن افراد صالح
- ۴-۱- فراهم شدن زمینه برای رشد و تعالی

ج) غربی بودن نسخه "تحدید نسل":

- ۱- «فرزند کمتر، زندگی بهتر»، سیاست جمعیتی غربیها در کشورهای اسلامی
- ۲- تلاش غربیها برای نبود جمعیت زیاد و جوانهای فعال و انسانهای کارآمد در کشورهای اسلامی
- ۳- کاهش باروری، ناشی از نگاه مقلدانه به زندگی غربی

افزایش جمعیت

د) موالید و حفظ اکثریت جمعیت جوان، از ابزارهای قوی شدن کشور:

- ۱- ارزش اجتماعی داشتن جمعیت زیاد
- ۲- ارزش سیاسی داشتن جمعیت زیاد
- ۳- ارزش بین‌المللی داشتن جمعیت زیاد
- ۴- آبرو بودن جمعیت زیاد برای کشور
- ۵- نقش بسیار مهم مسئله جمعیت در اقتدار ملی
- ۶- مطلوب بودن جمعیت کم و کهنسال ایران برای دشمنان

ه) سیاست‌های لازم در خصوص جمعیت:

- ۱- ارتقای پویایی، بالندگی و جوانی جمعیت با افزایش نرخ باروری به بیش از سطح جانشینی
- ۲- رفع موانع ازدواج، تسهیل و ترویج تشکیل خانواده و افزایش فرزند
- ۳- کاهش سن ازدواج و حمایت از زوج‌های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه‌های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد
- ۴- اختصاص تسهیلات مناسب برای مادران به ویژه در دوره بارداری و شیردهی
- ۵- پوشش بیمه‌ای هزینه‌های زایمان و درمان ناباروری مردان و زنان و تقویت نهادها و مؤسسات حمایتی مربوط
- ۶- توسعه و تقویت نظام تأمین اجتماعی، خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی در جهت سلامت باروری و فرزندآوری
- ۷- تحکیم بنیان و پایداری خانواده:
 - ۱-۷- اصلاح و تکمیل آموزش‌های عمومی درباره اصالت کانون خانواده و فرزند پروری
 - ۲-۷- تأکید بر آموزش مهارت‌های زندگی و ارتباطی و ارائه خدمات مشاوره‌ای بر مبنای فرهنگ و ارزش‌های اسلامی- ایرانی
 - ۸- ترویج و نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی- ایرانی و مقابله با ابعاد نامطلوب سبک زندگی غربی
 - ۹- ارتقای امید به زندگی
 - ۱۰- توانمندسازی جمعیت در سن کار

افزایش جمعیت

و) راه ها، ابزارها و بایدهای افزایش جمعیت و جلوگیری از تحدید نسل:

- ۱- تسهیل و آماده‌سازی ازدواج
- ۲- پررنگ شدن رسم خواستگاری رفتن و وساطت کردن برای ازدواج
- ۳- فرهنگ سازی صحیح در خصوص موضوع تشکیل خانواده و ازدواج و تعداد فرزندان:

- ۱-۳- لزوم فرهنگ سازی کسانی که منبرهای تبلیغی دارند
- ۲-۳- لزوم شکل دهی به بینش و جهت گیری مردم در این باره
- ۳-۳- تبلیغ فرزندآوری به عنوان یکی از مهم‌ترین مجاهدت‌ها، وظائف و هنرهای زنان:

- ۱-۳-۳- وجود ابزار پرورش فرزند و اندام‌های جسمانی فرزندآوری در زنان
- ۲-۳-۳- صبر و عاطفه و احساسات زنان
- ۴- ضرورت حرکت صحیح و منطقی و خردمندانه و عالمانه درباره افزایش جمعیت

ز) ظرفیت‌های کشور برای افزایش جمعیت:

- ۱- ظرفیت داشتن کشور برای رسیدن به جمعیت ۱۵۰ میلیونی:
 - ۱-۱- توان ایران برای اداره مطلوب کشور در صورت افزایش جمعیت
 - ۲- مناسب بودن ظرفیت طبیعی و ویژگی جغرافیای سیاسی کشور برای افزایش جمعیت
 - ۳- استعداد بالقوه علمی در کشور
 - ۴- استعدادهای انسانی ممتاز در کشور
 - ۵- سطح وسیع کشور
 - ۶- خاک با برکت کشور
 - ۷- تنوع آب و هوایی کشور
 - ۸- امکانات و منابع فراوان زیرزمینی در کشور
 - ۹- ایران از نادرترین کشورها در زمینه‌های عمران و آبادانی

ح) غفلت کشور در خصوص سیاست‌های جمعیتی:

- ۱- لزوم توقف موضوع تحدید نسل و تغییر سیاست‌ها در این باره از دهه ۷۰:
 - ۱-۱- درست بودن سیاست تحدید نسل تا پیش از این دهه
 - ۲- خطای بزرگ مسئولان معتقد به نسخه جمعیتی بیگانگان (تحدید نسل):
 - ۱-۲- ضرورت برداشته شدن موانع تولید نسل در مدیریت‌های میانی

افزایش جمعیت

۳- لزوم هماهنگی و تقسیم کار بین ارکان نظام و دستگاه‌های مربوط

در خصوص جمعیت

۴- لزوم همت و برنامه‌ریزی در خصوص جمعیت و تکثیر جمعیت جوان:

۴-۱- ضرورت برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری برای حرکت معقول و معتدل کشور به سمت افزایش جمعیت

۴-۲- لزوم برنامه‌ریزی‌های جامع برای رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی متناسب با سیاست‌های جمعیتی

۴-۳- لزوم حل مشکلات جنسی جوانان برای افزایش نسل

۴-۴- لزوم جلوگیری از سیاست منع باروری و جبران کاهش میزان رشد جمعیت و میزان باروری در سال‌های گذشته

۵- لزوم حل موضوع جمعیت به شکل عمیق و علمی:

۵-۱- لزوم بررسی دقیق عوامل میل به کم‌فرزندی در جامعه

۵-۲- لزوم سنجش عوامل کاهش جمعیت و موجبات افزایش جمعیت به نحو مطلوب و با اعتدال متناسب

۵-۳- بررسی موضوع بالا رفتن سن ازدواج و موارد دیگری که باروری را محدود می‌کند

الف) اهمیت موضوع افزایش جمعیت و جلوگیری از تحدید نسل:

۲- اساسی، مهم و تعیین کننده بودن مسئله نمای جوان برای کشور:

۲-۱- روند رو به کاهش جمعیت جوان کشور

۲-۲- فرصتی برای پویندگی و جوانی جمعیت کنونی کشور

۲-۳- شجاعت، امید و نشاط و تحرک داشتن نسل جوان

۲-۴- راقی تر شدن نیروی انسانی

۲-۵- وابسته بودن فردای کشور به جوان ها

۲-۶- ممکن نبودن واردات جوان و نیروی انسانی از خارج

۲-۷- تاثیر چشمگیر جوان سازی نسل در حل مشکل اساسی پیشرفت

۳- نقش ایجابی عامل جمعیت در پیشرفت کشور

ب) اسلامی بودن نسخه افزایش جمعیت:

- ۱- روشن و واضح بودن مبانی اسلامی و تفکر اسلامی در زمینه جمعیت و افزایش جمعیت:
- ۱-۱- تَنَاقَحُوا تَنَاسَلُوا تَكْتُمُوا
- ۲-۱- تکثیر و تربیت نسل از مهم ترین معروف ها در نظام اسلامی:
- ۱-۲-۱- وظیفه همگانی در راه ترویج این معروف ها
- ۳-۱- زیادتر شدن افراد صالح
- ۴-۱- فراهم شدن زمینه برای رشد و تعالی

ج) غربی بودن نسخه "تحدید نسل":

- ۱- «فرزند کمتر، زندگی بهتر»، سیاست جمعیتی غربی ها در کشورهای اسلامی
- ۲- تلاش غربی ها برای نبود جمعیت زیاد و جوان های فعال و انسان های کارآمد در کشورهای اسلامی
- ۳- کاهش باروری، ناشی از نگاه مقلدانه به زندگی غربی

د) موالید و حفظ اکثریت جمعیت جوان، از ابزارهای قوی شدن کشور:

۱- ارزش اجتماعی داشتن جمعیت زیاد	۲- ارزش سیاسی داشتن جمعیت زیاد	۳- ارزش بین المللی داشتن جمعیت زیاد
۴- آبرو بودن جمعیت زیاد برای کشور	۵- نقش بسیار مهم مسئله جمعیت در اقتدار ملی	۶- مطلوب بودن جمعیت کم و کهنسال ایران برای دشمنان

۵) سیاست های لازم در خصوص جمعیت:

۱- ارتقای پویایی، بالندگی و جوانی جمعیت با افزایش نرخ باروری به بیش از سطح جانشینی

۲- رفع موانع ازدواج، تسهیل و ترویج تشکیل خانواده و افزایش فرزند

۳- کاهش سن ازدواج و حمایت از زوج های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد

۴- اختصاص تسهیلات مناسب برای مادران به ویژه در دوره بارداری و شیردهی

۵- پوشش بیمه ای هزینه های زایمان و درمان ناباروری مردان و زنان و تقویت نهادها و مؤسسات حمایتی مربوط

۶- توسعه و تقویت نظام تأمین اجتماعی، خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت های پزشکی در جهت سلامت باروری و فرزندآوری

۷- تحکیم بنیان و پایداری خانواده:

۱-۷- اصلاح و تکمیل آموزش های عمومی درباره اصالت کانون خانواده و فرزند پروری

۲-۷- تأکید بر آموزش مهارت های زندگی و ارتباطی و ارائه خدمات مشاوره ای بر مبنای فرهنگ و ارزش های اسلامی- ایرانی

۸- ترویج و نهادینه سازی سبک زندگی اسلامی- ایرانی و مقابله با ابعاد نامطلوب سبک زندگی غربی

۹- ارتقای امید به زندگی

۱۰- توانمندسازی جمعیت در سن کار

و) راه‌ها، ابزارها و بایدهای افزایش جمعیت و جلوگیری از تحدید نسل:

۱- تسهیل و آماده‌سازی ازدواج

۲- پررنگ شدن رسم خواستگاری رفتن و وساطت کردن برای ازدواج

۳- فرهنگ سازی صحیح درخصوص موضوع تشکیل خانواده و ازدواج و تعداد فرزندان:

۳-۱- لزوم فرهنگ سازی کسانی که منبرهای تبلیغی دارند

۳-۲- لزوم شکل دهی به بینش و جهت گیری مردم در این باره

۳-۳- تبلیغ فرزندآوری به عنوان یکی از مهم ترین مجاهدت‌ها، وظائف و هنرهای زنان:

۳-۳-۱- وجود ابزار پرورش فرزند و اندام‌های جسمانی فرزندآوری در زنان

۳-۳-۲- صبر و عاطفه و احساسات زنان

۴- ضرورت حرکت صحیح و منطقی و خردمندانه و عالمانه درباره افزایش جمعیت

ز) ظرفیت‌های کشور برای افزایش جمعیت:

۱- ظرفیت داشتن کشور برای رسیدن به جمعیت ۱۵۰ میلیونی:

۱-۱- توان ایران برای اداره مطلوب کشور در صورت افزایش جمعیت

۲- مناسب بودن ظرفیت طبیعی و ویژگی جغرافیای سیاسی کشور برای افزایش جمعیت

۳- استعداد بالقوه علمی در کشور

۴- استعدادهای انسانی ممتاز در کشور

۵- سطح وسیع کشور

۶- خاک با برکت کشور

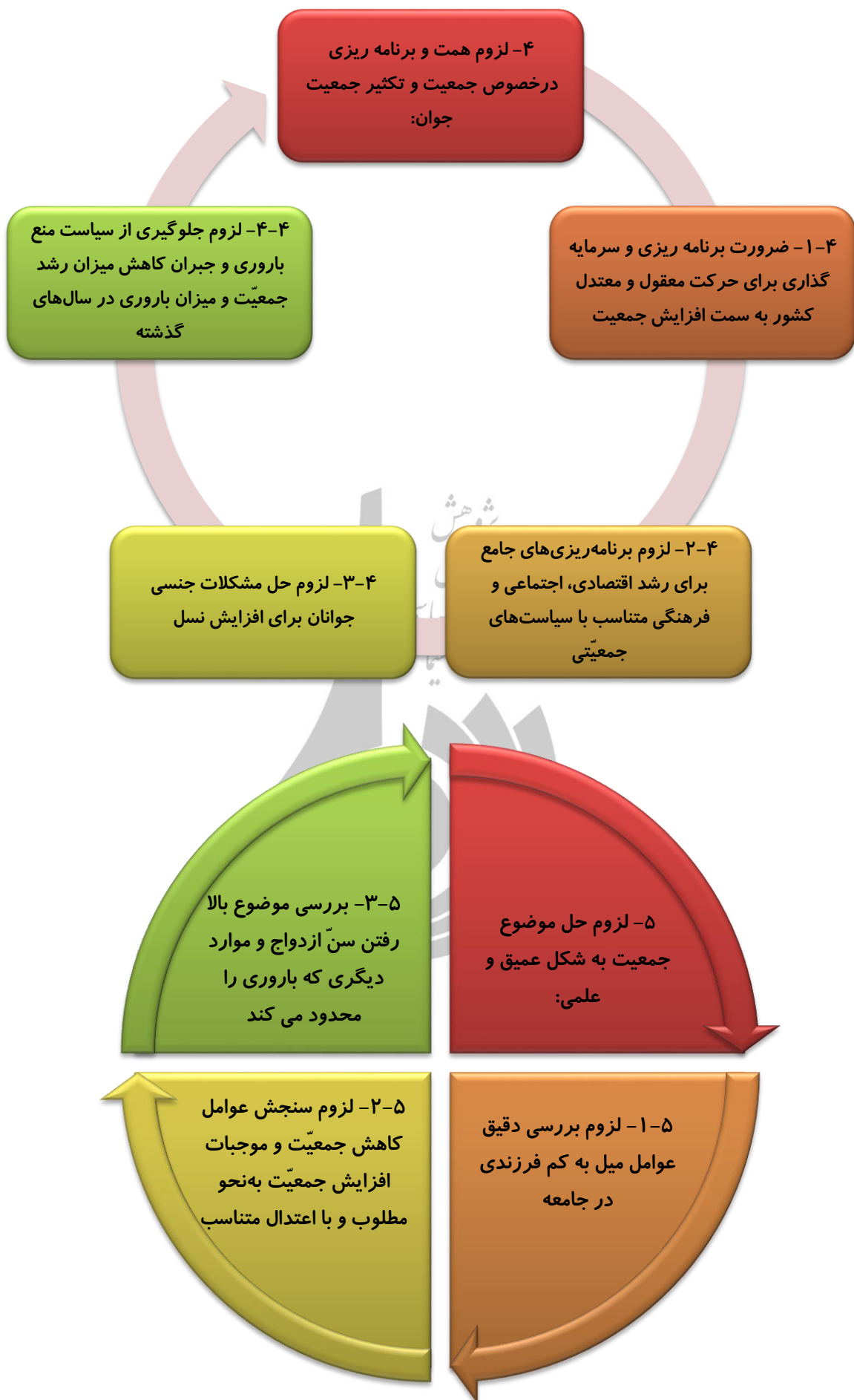
۷- تنوع آب و هوایی کشور

۸- امکانات و منابع فراوان زیرزمینی در کشور

۹- ایران از نادرترین کشورها در زمینه‌های عمران و آبادانی

ح) غفلت کشور در خصوص سیاست های جمعیتی:

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
۱	افزایش جمعیت	<p>الف) اهمیت موضوع افزایش جمعیت و جلوگیری از تحدید نسل:</p> <p>۱- خطر بزرگ تحدید نسل برای کشور:</p> <p>۱-۱- پیری عمومی در کشور در صورت ادامه روند فعلی</p> <p>۲-۱- علاج پذیر نبودن مسئله افزایش جمعیت در صورت به تاخیر انداختن موضوع</p> <p>۲- اساسی، مهم و تعیین‌کننده بودن مسئله نمای جوان برای کشور:</p> <p>۱-۲- روند رو به کاهش جمعیت جوان کشور</p> <p>۲-۲- فرصتی برای پویندگی و جوانی جمعیت کنونی کشور</p> <p>۳-۲- شجاعت، امید و نشاط و تحرک داشتن نسل جوان</p> <p>۴-۲- راقی‌تر شدن نیروی انسانی</p> <p>۵-۲- وابسته بودن فردای کشور به جوان‌ها</p>	<p>«من در صحبت‌های اخیر چند بار تکرار کرده‌ام که کشور بایستی قوی بشود؛ قوی شدن کشور جزو هدف‌های ما است. این هم از خطوط اصلی نسخه‌ی بعثت است؛ این هم از بعثت گرفته شده؛ این هم از قرآن گرفته شده. قرآن می‌فرماید که «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ»؛ هر چه می‌توانید قوت را زیاد کنید. حالا این قوت در وهله‌ی اول، در نگاه اول، ممکن است قوت نظامی به نظر برسد، لکن ظاهراً خیلی وسیع‌تر از دامنه‌ی قوت نظامی است. ابعاد قوت ابعاد وسیعی است؛ ابعاد اقتصادی دارد، قوت اقتصادی، قوت علمی، قوت فرهنگی، قوت سیاسی - که زمینه‌ساز قوت سیاسی، استقلال سیاسی است - و قوت تبلیغی. با گذشت زمان، عرصه‌های دیگری برای تقویت کشور و ملت به وجود می‌آید. فرض کنید امروز حفظ جمعیت جوان کشور یکی از ابزارهای قوت است؛ اینکه بنده زیاد روی موالید تکیه می‌کنم، به خاطر این است. کشور ما امروز کشور جوانی است؛ اگر چنانچه موالید در این کشور به قدر لازم و به قدر کافی تولید نشوند - که الان به قدر کافی نیست - چند صباح دیگر، چند سال دیگر نسل جوان در کشور کمیاب خواهد شد. آن وقت کشوری که در آن جوان کم است، پیشرفتش [هم] کم است. یکی از ابزارهای قدرت حفظ اکثریت جوان در جامعه است. یا امروز قوت در فضای مجازی حیاتی است؛ امروز فضای مجازی حاکم بر زندگی انسانها است در همه‌ی دنیا؛ و یک عده‌ای همه‌ی کارهایشان را از طریق فضای مجازی پیش می‌برند؛ قوت در این [زمینه] حیاتی است. یا مثلاً قوت در زمینه‌ی بهداشت و درمان حیاتی است؛ که بحمدالله در این زمینه محققین مان و پزشکانمان و کسانی که در این راه خیره هستند کار زیادی انجام داده‌اند»^۱.</p> <p>«البته یکی از مسائل مهم این است که رسم خواستگاری رفتن و وساطت کردن برای ازدواج دخترها، متأسفانه کمرنگ شده؛ این چیز لازمی است. افرادی هستند - سابقها همیشه معمول بود، حالا هم با کثرت نسل جوان در جامعه‌ی ما، باید این رواج داشته باشد - پسرهایی را می‌شناسند، به خانواده‌ی دختر معرفی می‌کنند؛ دخترهایی را می‌شناسند، به خانواده‌ی پسر معرفی می‌کنند؛ تسهیل می‌کنند و آماده‌سازی می‌کنند ازدواج را؛ این کارها را بکنند. هرچه که ما بتوانیم در جامعه مسئله‌ی مشکل جنسی جوانها را حل کنیم، این به نفع دنیا و آخرت جامعه‌ی ما است؛ به نفع دنیا و آخرت کشور ما است؛ بعد هم برای مسئله‌ی نسل که من رویش خیلی تکیه دارم [مهم است]. باز من همین جا هم به آقای وزیر</p>

۱. سخنرانی نوروزی خطاب به ملت ایران ۱۳۹۹/۰۱/۰۳

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		<p>۲-۶- ممکن نبودن واردات جوان و نیروی انسانی از خارج</p> <p>۲-۷- تاثیر چشمگیر جوان-سازی نسل در حل مشکل اساسی پیشرفت</p> <p>۳- نقش ایجابی عامل جمعیت در پیشرفت کشور</p> <p>ب) اسلامی بودن نسخه افزایش جمعیت:</p> <p>۱- روشن و واضح بودن مبانی اسلامی و تفکر اسلامی در زمینه جمعیت و افزایش جمعیت:</p> <p>۱-۱- تَنَّاكَحُوا تَنَّاكَحُوا تَكَثَّرُوا</p> <p>۱-۲- تکثیر و تربیت نسل از مهم‌ترین معروف‌ها در نظام اسلامی:</p> <p>۱-۲-۱- وظیفه همگانی در راه ترویج این معروف‌ها</p> <p>۱-۳- زیادتر شدن افراد صالح</p> <p>۱-۴- فراهم شدن زمینه برای رشد و تعالی</p>	<p>محترم بهداشت عرض می‌کنم؛ گزارش‌هایی به من می‌رسد که آن خواسته‌ی شما که همان خواسته‌ی ما است، [یعنی] مسئله‌ی جلوگیری از منع باروری - که منع باروری یک سیاستی بود؛ بنا بر این گذاشته شد که از این سیاست جلوگیری بشود- درست انجام نمی‌گیرد؛ بعضی جاها همچنان در بر پاشنه‌ی قبل می‌گردد^۱».</p> <p>- «این حدیثی که من خواندم از قول پیغمبر اکرم که «تَنَّاكَحُوا تَنَّاكَحُوا تَكَثَّرُوا»، خدای متعال از مسلمانها خواسته که زیاد بشوند، افزایش پیدا کنند. واقعاً هم این جور است که اگر چنانچه عدد ملت مسلمان -حالا در یک کشور اسلامی مثل کشور ایران یا در فضای اسلامی مثل امت اسلامی- زیاد باشد، این زمینه و امکان برای رشد و تعالی در آنها وجود دارد؛ یعنی وقتی که عده زیاد است، افراد صالح در آن قهراً زیادترند، توانایی‌ها قهراً بیشتر است، نیروی انسانی قهراً راقی‌تر است؛ این چون طبیعی است اگر چنانچه جمعیت زیاد باشد. جمعیت کم، مقهور واقع میشود. امروز در دنیا آن کشورهایی که جمعیت‌های زیادی دارند، به برکت آن به خیلی امکانات دست یافته‌اند؛ چین یک نمونه است، هند یک نمونه است؛ با اینکه مشکلاتی هم دارند اما در عین حال خود این جمعیت زیاد به عنوان یک ارزش اجتماعی، ارزش سیاسی، یک ارزش بین‌المللی برای آنها توانسته موفقیت‌هایی را به وجود بیاورد. بنا بر این نسل باید افزایش پیدا کند؛ اینکه من تکرار میکنم، تأکید میکنم، به خاطر این است. و البته امروز در کشور ما مردم گوش میکنند، حرفی ندارند؛ آن کسانی که این حرف به آنها میرسد، حرفی ندارند و گوش میکنند منتها مسئولینی که بایستی عملاً دنبال کنند و زمینه‌ها را فراهم کنند، آن کار لازم را انجام نمی‌دهند. البته مسئولین [رده] بالا میگویند قبول داریم اما مسئولین میانی درست عمل نمیکند؛ به هر حال افزایش فرزند باید به صورت یک فرهنگ دربیاید. شما ببینید، در بعضی از کشورهای غربی - مثلاً در آمریکا - خانواده‌ی پانزده تا بچه دارند، بیست تا بچه دارند و از این قبیل، تشویق [هم] میشوند و هیچ کس مذمتشان نمیکند. اما نوبت به کشور ما که میرسد، این طرف قضیه تشویق میشود، [یعنی] کم‌فرزندی و مانند اینها. بنابراین این هم یک نکته است که ان‌شاءالله باید مورد توجه باشد^۲».</p> <p>- «بدانیم نسخه‌های غربی برای ما قابل اعتماد نیستند. من نمی‌گویم بکلی رد کنیم؛ نه، بسنجیم. تسلیم بی‌بروگرگرد نسخه‌های غربی نمی‌شود شد؛ نه در زمینه‌ی اقتصاد، نه در زمینه‌های دیگر مثل مسئله‌ی جمعیت.</p>

۱. بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان 1394/04/20

۲. بیانات در دیدار جمعی از زوج‌های جوان 1398/05/13

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		<p>ج) غربی بودن نسخه "تعدد نسل":</p> <p>۱- «فرزند کمتر، زندگی بهتر»، سیاست جمعیتی غربی‌ها در کشورهای اسلامی</p> <p>۲- تلاش غربی‌ها برای نبود جمعیت زیاد و جوان‌های فعال و انسان‌های کارآمد در کشورهای اسلامی</p> <p>۳- کاهش باروری، ناشی از نگاه مقلدانه به زندگی غربی</p>	<p>قضیه‌ی جمعیت یکی از همان نسخه‌های غربی است. اخیراً دستگاه تبلیغاتی دولت انگلیس خبیث تجویز نسخه هم کرده که ایران برای سی میلیون جمعیت، خیلی کشور خوبی خواهد بود! چشمتان چهار تا! ان‌شاءالله این جمعیت به ۱۵۰ میلیون هم خواهد رسید. سیاستهای جمعیتی کشور - آنهایی که دنبال می‌کردیم - سیاستهای غلطی بود. قبلاً این را من گفته‌ام؛ البته اولش درست بود؛ شروع درست بود، [ولی] ادامه‌اش درست نبود و غلط بود و ما غفلت کردیم در این زمینه؛ باید جبران بکنیم^۱.</p> <p>- «بعضی‌ها می‌گویند «جمعیت کشور چرا باید این تعداد باشد و چرا باید بیشتر بشود؟» این خطا است. هشتاد میلیون جمعیت در یک کشور، آبرو برای این کشور است؛ این کشور هشتاد میلیون [جمعیت دارد]. این سیاست غربی‌ها - که من بعد اشاره خواهم کرد - [یعنی] سیاست تحدید نسل، امروز گریبان خود آنها را گرفته است و دارد بیچاره‌شان میکند؛ میخواهند کشورهای اسلامی از جمعیت‌های زیاد و جوانهای فعال و انسانهای کارآمد برخوردار نباشند. اینکه من اصرار میکنم که حتماً بایستی تکثیر نسل بشود، خانواده‌ها باید فرزنددار بشوند - فرزندهای بیشتری - برای این است که فردای این کشور به همین جوانها احتیاج دارد و جوان و نیروی انسانی چیزی نیست که انسان بتواند از خارج وارد کند؛ بایستی خود کشور آن را تأمین بکند^۲.</p> <p>- «بعضی از مسئولین ما در گوشه و کنار کشور به نسخه‌ی بیگانگان اعتماد بیشتری دارند تا به نسخه‌ی داخلی! و این هم خطای بزرگی است. شما ملاحظه کنید همین سیاست جمعیتی غربی‌ها که «فرزند کمتر، زندگی بهتر»، سیاست اروپایی است، سیاست غربی است؛ خودشان هم عمل کردند و امروز دچار مشکلند؛ دارند جایزه میدهند که خانواده‌ها فرزنددار بشوند؛ میخواهند جبران کنند عقب‌ماندگی راه، فایده هم ندارد. این سیاست راه، نسخه‌ی غربی را [بعضی‌ها] قبول کردند. ما چند سال قبل اصرار کردیم، گفتیم - در سخنرانی، در جلسات خصوصی با مسئولین - که موانع تولید نسل را بردارید؛ مسئولین هم قبول کردند، تصدیق کردند حرف ما راه، منتها در مدیریتهای میانی متأسفانه موانعی وجود دارد؛ آن‌چنان که باید و شاید به این نسخه‌ی اسلامی که «تَنَاقُحُوا تَنَاسُلُوا تَكْتُرُوا فَاتَىٰ أَبَاهِی بِكُمُ الْأَمَمَ یَوْمَ الْقِیَامَةِ» عمل نمیکنند، [اما] به نسخه‌ی غربی عمل می‌کنند^۳!»</p>
		<p>د) موالید و حفظ اکثریت جمعیت جوان، از ابزارهای قوی شدن کشور:</p> <p>۱- ارزش اجتماعی داشتن جمعیت زیاد</p> <p>۲- ارزش سیاسی داشتن جمعیت زیاد</p> <p>۳- ارزش بین‌المللی داشتن جمعیت زیاد</p>	

۱. بیانات در دیدار مسئولان نظام 1397/03/02

۲. بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی 1397/01/01

۳. بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی 1397/01/01

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		<p>۴- آبرو بودن جمعیت زیاد برای کشور</p> <p>۵- نقش بسیار مهم مسئله جمعیت در اقتدار ملی</p> <p>۶- مطلوب بودن جمعیت کم و کهنسال ایران برای دشمنان</p> <p>۵) سیاست های لازم در خصوص جمعیت:</p> <p>۱- ارتقای پویایی، بالندگی و جوانی جمعیت با افزایش نرخ باروری به بیش از سطح جانشینی</p> <p>۲- رفع موانع ازدواج، تسهیل و ترویج تشکیل خانواده و افزایش فرزند</p> <p>۳- کاهش سن ازدواج و حمایت از زوج‌های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه‌های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد</p> <p>۴- اختصاص تسهیلات مناسب برای مادران به</p>	<p>«مسئله‌ی تکثیر نسل، تکثیر اولاد در جامعه مطرح شد، خب مسئولین هم همراهی کردند، موافقت کردند؛ من می‌شنوم در گوشه و کنار، بر خلاف آن عمل میکنند. این چیزی است که غربی‌ها می‌خواهند؛ غربی‌ها با افزایش عدد مسلمانها مخالفند، با افزایش عدد ملّتی که جوانهایش میتوانند در عرصه ظاهر بشوند و کشور را به اوج برسانند، معلوم است که مخالفند. ما نباید کار را جوری پیش ببریم که مقصود آنها عملی بشود؛ باید جوری حرکت بکنید که مقاصد اسلامی تأمین بشود، این وظیفه‌ی ما است، وظیفه‌ی مسئولین ما این است^۱».</p> <p>«کشور ظرفیتهای زیادی دارد، [ظرفیت] ابتکار زیادی دارد، این کشور هشتاد میلیونی - که البته جمعیت آن میتواند به ۱۵۰ میلیون هم برسد و ان شاء الله مسئولین همان‌طور که بارها تکرار کرده‌ایم، کمک کنند که این تکثیر جمعیت جوان که امروز خوشبختانه وجود دارد از بین نرود؛ نسل را متوقف نکنند؛ جمعیت کشور را بتدریج در طول سالها به پیری منتهی نکنند- این جمعیت، این کشور، با این ظرفیت، با این امکانات چهارفضلی که کشور ما دارد، میتواند از لحاظ مادی پیشرفت کند، مشکلات معیشت مردم برطرف بشود؛ راهش این است^۲».</p> <p>«معروفی بالاتر از ایجاد نظام اسلامی و حفظ نظام اسلامی نداریم؛ هر کسی که در این راه تلاش کند، امر به معروف است؛ حفظ عزت و آبروی ملت ایران، بزرگ‌ترین معروف است. معروفها اینها هستند: اعتلای فرهنگ، سلامت محیط اخلاقی، سلامت محیط خانوادگی، تکثیر نسل و تربیت نسل جوان آماده‌ی برای اعتلای کشور، رونق دادن به اقتصاد و تولید، همگانی کردن اخلاق اسلامی، گسترش علم و فناوری، استقرار عدالت قضائی و عدالت اقتصادی، مجاهدت برای اقتدار ملت ایران و ورای آن و فراتر از آن، اقتدار امت اسلامی و تلاش و مجاهدت برای وحدت اسلامی؛ مهم‌ترین معروفها اینها است و همه موظفند در راه این معروفها تلاش کنند؛ امر کنند^۳».</p> <p>«سه موضوع هم در تقویت کشور بسیار نقش دارد: یکی مسئله‌ی علم و فناوری است، یکی مسئله‌ی اقتصاد است، یکی مسئله‌ی فرهنگ است. در این سه بخش ما باید سرمایه‌گذاری کنیم؛ اینها عناصر کلیدی‌اند. دولت‌های ما، مسئولین ما، مؤثرین و متنفدین ما، در هر سه قسمت بایستی فعال بشوند و کار بکنند. مسئله‌ی جمعیت هم البته بسیار مهم است - همان‌طور که اشاره کردند که بعضی از آقایان هم روی این تکیه کردند -</p>

۱. بیانات در دیدار مداحان اهل بیت علیهم‌السلام 1396/12/17

۲. بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم 1395/05/11

۳. بیانات در حرم مطهر رضوی 1394/01/01

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		<p>ویژه در دوره بارداری و شیردهی</p> <p>۵- پوشش بیمه‌ای هزینه‌های زایمان و درمان ناباروری مردان و زنان و تقویت نهادها و مؤسسات حمایتی مربوط</p> <p>۶- توسعه و تقویت نظام تأمین اجتماعی، خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی در جهت سلامت باروری و فرزندآوری</p> <p>۷- تحکیم بنیان و پایداری خانواده:</p> <p>۱-۷- اصلاح و تکمیل آموزش‌های عمومی درباره اصالت کانون خانواده و فرزند پروری</p> <p>۲-۷- تأکید بر آموزش مهارت‌های زندگی و ارتباطی و ارائه خدمات مشاوره‌ای بر مبنای فرهنگ و ارزش‌های اسلامی- ایرانی</p> <p>۸- ترویج و نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی- ایرانی و مقابله با ابعاد</p>	<p>کاملاً بجا است، مسئله‌ی جمعیت تأثیر زیادی دارد در اقتدار ملی؛ و افزایش نسل جوان و بزرگ بودن کشور از لحاظ جمعیت، خیلی تأثیر دارد در ایجاد اقتدار. البته از همه‌ی اینها مهم‌تر، مسئله‌ی فرهنگ است؛ بخصوص در سطح باورها و عقاید مردم. می‌بینید چقدر دارند سرمایه‌گذاری میکنند. اشاره شد که بسیاری از سرمایه‌های گوناگون بین‌المللی صرف ایجاد رسانه‌های اثرگذار میشود، از قبیل ماهواره و اینترنت و موبایل و امثال اینها؛ دارند سرمایه‌های زیادی را صرف میکنند برای اینکه بر روی عقاید مردم و باورهای مردم اثر بگذارند و اینها را در واقع از حیطه‌ی نفوذ نظام اسلامی و ارزشهای اسلامی خارج کنند؛ که البته پادزهر آن هم این است که ما بتوانیم در سطوح مختلف، نسبت به باورها طرحهای تبیینی و اقناعی داشته باشیم؛ علمای ما، سازمانهای فرهنگی ما، سازمانهای تبلیغاتی ما، گویندگان ما، صداوسیما ما باید بتوانند این باورها را در ذهن مردم تثبیت کنند و تعمیق کنند که البته ارتباط مستقیم علما با مردم، یک عامل و عنصر بی‌بدیلی است؛ هیچ چیزی جای این را نمیگیرد، هیچ چیزی؛ حتی صداوسیما که یک رسانه‌ی فراگیر است، نمیتواند جای ارتباط مستقیم علما و متفکرین دینی را با مردم بگیرد^۱».</p> <p>« یک مسئله مسئله‌ی جمعیت است که حالا سیاستهای جمعیت ابلاغ شد؛ خوشبختانه مسئولین هم تجاوب کردند به این سیاستهای جمعیت. شنیدم در مجلس هم طرحی در مورد افزایش باروری و پیشگیری از کاهش جمعیت وجود دارد؛ این بسیار مهم است. هیچ منافاتی ندارد که ما مراعات بهداشت و سلامت مادران و فرزندان و نوزادان را بکنیم - که خیلی مهم است - در عین حال مراقب باشیم اشتباهی را که قبلاً کردیم، ادامه ندهیم، دنبال نکنیم؛ مسئله‌ی کاهش جمعیت مسئله‌ی بسیار مهمی است. برای آن دشمنانی که در اوائل صحبت اشاره کردم، بهترین چیز این است که ایران یک کشوری باشد با بیست سی میلیون جمعیت که نصف این جمعیت هم کهنسال و میانسال و از کار افتاده باشند؛ این برایشان بهترین چیز است؛ [اگر] برای این برنامه‌ریزی بتوانند بکنند، حتماً می‌کنند، پول بتوانند خرج کنند، حتماً خرج می‌کنند؛ ما باید حرکتمان در مقابل این حرکت، حرکت صحیح و منطقی و خردمندانه و عالمانه باشد که خب خوشبختانه شنیدم در مجلس دوستان دنبال این قضیه هستید و امیدواریم که خداوند به شما کمک کند^۲».</p> <p>« با عنایت به اهمیت مقوله جمعیت در اقتدار ملی؛ و با توجه به پویندگی، بالندگی و جوانی جمعیت کنونی کشور به عنوان یک فرصت و</p>

۱. بیانات در دیدار با اعضای مجلس خبرگان رهبری 1393/06/13

۲. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی 1393/03/04

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		نامطلوب سبک زندگی غربی ۹- ارتقای امید به زندگی ۱۰- توانمندسازی جمعیت در سن کار	<p>امتیاز؛ و در جهت جبران کاهش نرخ رشد جمعیت و نرخ باروری در سال‌های گذشته، سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغ می‌گردد. با در نظر داشتن نقش ایجابی عامل جمعیت در پیشرفت کشور، لازم است برنامه‌ریزی‌های جامع برای رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور متناسب با سیاست‌های جمعیتی انجام گیرد. همچنین ضروری است با هماهنگی و تقسیم کار بین ارکان نظام و دستگاه‌های ذیربط در این زمینه، اقدامات لازم با دقت، سرعت و قوت صورت گیرد و نتایج رصد مستمر اجرای سیاست‌ها گزارش شود^۱.</p> <p>«فرهنگ از اقتصاد هم مهم‌تر است. چرا؟ چون فرهنگ، به معنای هوایی است که ما تنفس می‌کنیم؛ شما ناچار هوا را تنفس می‌کنید، چه بخواهید، چه نخواهید؛ اگر این هوا تمیز باشد، آثاری دارد در بدن شما؛ اگر این هوا کثیف باشد، آثار دیگری دارد. فرهنگ یک کشور مثل هوا است؛ اگر درست باشد، آثاری دارد. الان درباره‌ی تولید داخلی حرف می‌زدیم؛ اگر بخواهیم مصرف تولیدات داخلی به معنای واقعی کلمه تحقق پیدا کند، باید فرهنگ [مصرف] تولید داخلی در ذهن مردم جا بیفتد؛ اگر بخواهیم مردم اسراف نکنند، بایستی این باور مردم بشود؛ این یعنی فرهنگ. فرهنگ یعنی باورهای مردم، ایمان مردم، عادات مردم، آن چیزهایی که مردم در زندگی روزمره با آن سر و کار دائمی دارند و الهام‌بخش مردم در حرکات و اعمال آنها است؛ فرهنگ این است؛ این پس خیلی اهمیت دارد. مثلاً در حوزه‌ی اجتماعی، قانون‌گرایی — که مردم به قانون احترام بگذارند — یک فرهنگ است؛ تعاون اجتماعی یک فرهنگ است؛ تشکیل خانواده و ازدواج یک فرهنگ است؛ تعداد فرزندان یک فرهنگ است؛ اگر در این چیزها بینش مردم و جهت‌گیری مردم جهت‌گیری درستی باشد، زندگی در جامعه جوری خواهد شد؛ اگر خدای ناکرده جهت‌گیری غلط باشد، زندگی جوری دیگری خواهد شد؛ خدای ناکرده به همان بلایی مبتلا خواهیم شد که امروز کشورهایی که خانواده را و بنیان خانواده را ویران کردند و شهوات را به راه انداختند — <i>وَاتَّبِعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا</i> — به آن سرنوشت دچار شدند^۲.</p> <p>«در متنی که ما ابلاغ کردیم، در مقدمه این سیاستها چهار نکته‌ی اصلی را به‌عنوان انگیزه و عامل تهیه‌ی این سیاستها ذکر کردیم، این چهار نکته را من اینجا تکرار میکنم: یکی اشاره‌ی به ظرفیتهای فراوان مادی و معنوی کشور بود؛ در مقدمه‌ی ابلاغ شده‌ی در این سیاستها به این اشاره کردیم، این بسیار مسئله‌ی مهمی است، ظرفیتهای کشور خیلی وسیع است؛</p>
	(و راه‌ها، ابزارها و بایدهای افزایش جمعیت و جلوگیری از تحدید نسل: ۱- تسهیل و آماده‌سازی ازدواج ۲- پررنگ شدن رسم خواستگاری رفتن و وساطت کردن برای ازدواج ۳- فرهنگ سازی صحیح درخصوص موضوع تشکیل خانواده و ازدواج و تعداد فرزندان: ۳-۱- لزوم فرهنگ سازی کسانی که منبرهای تبلیغی دارند ۳-۲- لزوم شکل دهی به بینش و جهت‌گیری مردم در این باره ۳-۳- تبلیغ فرزندآوری به عنوان یکی از مهم‌ترین		

۱. ابلاغ سیاست‌های کلی جمعیت 1393/02/30

۲. بیانات در حرم مطهر رضوی 1393/01/01

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		مجاهدت‌ها، وظائف و هنرهای زنان: ۳-۳-۱- وجود ابزار پرورش فرزند و اندام های جسمانی فرزندآوری در زنان ۳-۳-۲- صبر و عاطفه و احساسات زنان ۴- ضرورت حرکت صحیح و منطقی و خردمندانه و عالمانه درباره افزایش جمعیت	خیلی از ماها آگاه نیستیم به گستره‌ی این ظرفیتهای عجیب، یا به اهمیت آن توجه نداریم؛ میدانیم، آمارها دستمان هم هست [توجه نمیکنیم]. بعضی از مسئولین این جورند، آمارها را دارند، [اما] اهمیت آمارها مورد توجه آنها قرار نمیگیرد؛ حالا از باب مثال نیروی انسانی که من قبلاً هم یک اشاره‌ای کردم. ما الان از لحاظ نیروی انسانی و از جهت دارا بودن نیروی جوان در بهترین وضعیتی؛ یعنی الان بیش از ۳۱ درصد جمعیت ما بین پانزده سال تا بیست‌وننه سال سن دارند؛ این وضعیت عالی است، فوق‌العاده است. البته اگر آنچه من مکرر توصیه کردم در مورد نسل، مورد توجه قرار نگیرد، این امتیاز را در آینده‌ای نه‌چندان دور از دست خواهیم داد؛ سیاستهای نسل هم ان‌شاءالله ابلاغ خواهد شد، آنها هم در دست ت هیه است. فعلاً این جوری است وضع ما: بیش از ۳۱ درصد جوان داریم؛ ۲۵ برابر اول انقلاب دانشجو داریم - جمعیت کشور از اول انقلاب تا حالا دو برابر شده، جمعیت دانشجو ۲۵ برابر شده؛ یعنی ما از صدوبیست‌هزار رسیده‌ایم به چهارمیلیون و صد هزار؛ این چیز مهمی است، خیلی حادثه‌ی عظیمی است؛ هم این رشد مهم است، هم این دارایی‌ای که فعلاً داریم مهم است - ده میلیون دانش‌آموخته‌ی دانشگاه‌ها داریم؛ شصت و پنج هزار عضو هیئت علمی داریم که بیش از ده برابر آن چیزی است که در اول انقلاب وجود داشت؛ پنج هزار شرکت دانش‌بنیان داریم که الان هفده هزار متخصص و فعال در این شرکتها مشغول کارند، ببینید این ظرفیتها چقدر مهم است؛ نتیجه این شده که طبق گزارش پایگاه‌هایی که رتبه‌ی علمی کشورها را مشخص میکنند، ما در رتبه‌ی پانزدهم دنیا هستیم - در یک پایگاه رتبه‌ی شانزدهم، در یک پایگاه رتبه‌ی پانزدهم، در این حدود - که اینها البته مال سال میلادی گذشته [یعنی سال] ۲۰۱۳ است. این چیز مهمی است. ما در بعضی از رشته‌های علمی، رتبه‌مان از این بالاتر است؛ در بعضی از رشته‌های علمی جزو هفت هشت کشور [اول] دنیا و در بعضی جاها جزو چهار پنج کشور اول دنیا قرار داریم. این آن زیرساخت اساسی است: نیروی انسانی ^۱ .
		ز) ظرفیت های کشور برای افزایش جمعیت: ۱- ظرفیت داشتن کشور برای رسیدن به جمعیت ۱۵۰ میلیونی: ۱-۱- توان ایران برای اداره مطلوب کشور در صورت افزایش جمعیت ۲- مناسب بودن ظرفیت طبیعی و ویژگی جغرافیای سیاسی کشور برای افزایش جمعیت ۳- استعداد بالقوه علمی در کشور ۴- استعدادهای انسانی ممتاز در کشور	« ما باید این را بدانیم چه کار داریم می‌کنیم. یعنی واقعاً این آسیبها را بفهمیم. مسئله‌ی جمعیت. یکی از خطراتی که وقتی انسان درست به عمق آن فکر میکند، تن او می‌لرزد، این مسئله‌ی جمعیت است؛ که من به آقای دکتر هاشمی هم به‌نظرم یک جمله‌ی کوتاهی گفتم، با آقای دکتر روحانی هم مفصل صحبت کردیم؛ مسئله‌ی جمعیت را جدی بگیرید؛ جمعیت جوان کشور دارد کاهش پیدا می‌کند. یک جایی خواهیم رسید که دیگر قابل علاج نیست. یعنی مسئله‌ی جمعیت از آن مسائلی نیست

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		<p>۵- سطح وسیع کشور</p> <p>۶- خاک بابرکت کشور</p> <p>۷- تنوع آب و هوایی کشور</p> <p>۸- امکانات و منابع فراوان زیرزمینی در کشور</p> <p>۹- ایران از نادرترین کشورها در زمینه‌های عمران و آبادانی</p> <p>ح) غفلت کشور در خصوص سیاست‌های جمعیتی:</p> <p>۱- لزوم توقف موضوع تحدید نسل و تغییر سیاست‌ها در این باره از دهه ۷۰:</p> <p>۱-۱- درست بودن سیاست تحدید نسل تا پیش از این دهه</p> <p>۲- خطای بزرگ مسئولان معتقد به نسخه جمعیتی بیگانگان (تحدید نسل):</p> <p>۱-۲- ضرورت برداشته شدن موانع تولید نسل در مدیریت-های میانی</p>	<p>که بگوییم حالا ده سال دیگر فکر می‌کنیم؛ نه، اگر چند سال بگذرد، وقتی نسلها پیر شدند، دیگر قابل علاج نیست^۱».</p> <p>- «همایشی که آقایان گذاشتید، به نظر من جزو کارهای بسیار خوب است. یعنی ما نمی‌خواهیم این قضیه را با شعار و با «صلوات بفرستید تمام بشود» و مانند اینها پیش ببریم؛ می‌خواهیم مسئله به شکل عمیق و علمی حل بشود؛ گره‌های ذهنی‌ای که وجود دارد باز بشود، حقیقت قضیه روشن بشود و به اعتقاد من ما می‌توانیم این کار را بکنیم؛ یعنی متفکرین ما و صاحبان دانش مرتبط با مسئله‌ی جمعیت - در هر بخشی از بخشها - می‌توانند در این زمینه منطق صحیح و قابل قبولی را ارائه کنند. این همایش البته قدم اول است، یعنی قدم ابتدایی است، [اما] از گذاشتن قانون به نظر من مهم‌تر است؛ چون فرهنگ‌سازی در این مسئله مثل خیلی از مسائل دیگر اجتماعی، حرف اول را می‌زند؛ باید فرهنگ‌سازی بشود که متأسفانه امروز این فرهنگ‌سازی نیست، تعطیل است؛ با اینکه حالا گفته شده، ما هم گفته‌ایم، دیگران هم گفته‌اند، در مجلس هم مطرح شده، بعضی‌ها هم کم و بیش اینجا و آنجا بحث میکنند، لکن کار فرهنگی به معنای صحیح انجام نگرفته. به نظر من این کار شما کار خوبی است، کار مناسبی است؛ منتها اکتفا نکنید به اینکه یک میزگردی تشکیل بشود و سخنرانی‌ای گذاشته بشود و بعد مثلاً تعدادی مقاله چاپ بشود؛ اینها کارهای لازمی است، اما ناکافی است؛ بایستی از امکاناتی که در کشور وجود دارد استفاده کنید، فکر را در کشور بگسترانید؛ آن وقت فکری هم که گسترش پیدا میکند، باید فکر عمیق و اساسی و منطقی و قانع‌کننده برای هر کسی باشد؛ بنابراین باید کار بشود روی این مسئله که لابد آقایان این کار را کرده‌اید. من معمولاً وقتی گروه‌ها و افرادی دنبال این هستند که مثلاً یک گردهمایی و همایشی را ترتیب بدهند، همیشه سفارش می‌کنم، می‌گویم شما آمد را نزدیک قرار ندهید؛ یعنی فرصت قرار بدهید برای اینکه بتوانید کار بکنید، تا آنچه بروز میکند در این همایش، یک چهره و نمای مطلوبی داشته باشد، آبرومند باشد. و لابد آقایان این کار را کرده‌اید؛ چون بحمدالله شما اهل فضل و اهل تحقیق هستید و مؤسسه‌ی شما، مؤسسه‌ای است که سابقه‌ی خوبی در این زمینه‌ها دارد؛ لکن کار را به اینجا متوقف نکنید. جوانب قضیه را بسنجید، ببینید چه چیزهایی است که موجب می‌شود جامعه‌ی ما دچار میل به کم‌فرزندی بشود. این میل به کم بودن فرزند، یک عارضه است؛ و آلا انسان به‌طور طبیعی فرزند را دوست می‌دارد. چرا ترجیح می‌دهند افرادی که فقط یک فرزند داشته باشند؟ چرا ترجیح می‌دهند فقط دو فرزند داشته باشند؟ چرا زن به‌شکلی،</p>

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		<p>۳- لزوم هماهنگی و تقسیم کار بین ارکان نظام و دستگاه‌های مربوط در خصوص جمعیت</p> <p>۴- لزوم همت و برنامه‌ریزی در خصوص جمعیت و تکثیر جمعیت جوان:</p> <p>۴-۱- ضرورت برنامه ریزی و سرمایه گذاری برای حرکت معقول و معتدل کشور به سمت افزایش جمعیت</p> <p>۴-۲- لزوم برنامه‌ریزی‌های جامع برای رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی متناسب با سیاست‌های جمعیتی</p> <p>۴-۳- لزوم حل مشکلات جنسی جوانان برای افزایش نسل</p> <p>۴-۴- لزوم جلوگیری از سیاست منع باروری و جبران کاهش میزان رشد جمعیت و میزان باروری در سال‌های گذشته</p> <p>۵- لزوم حل موضوع جمعیت به شکل عمیق و علمی:</p>	<p>مرد به‌شکلی پرهیز می‌کنند از فرزندداری؟ اینها را بایستی نگاه کرد و دید عواملش چیست؛ این عوامل را پیدا کنید، برای علاج این عوامل بیماری‌زا - که به اعتقاد بنده فرض کنید مثلاً بالا رفتن سن ازدواج؛ خب بلاشک یکی از چیزهایی که باروری را محدود میکند، بالا رفتن سن ازدواج است؛ خب، این یکی از کارهایی است اینها عوامل بیماری‌زا است - متخصصین و صاحبان اندیشه را بخواهید فکر کنند. که باید در کشور فکر بشود. چرا سن ازدواج در کشور ما بالا رفته؟ مگر جوان هفده ساله، هجده ساله، نوزده ساله، احتیاج ندارد به اطفاء نیاز جنسی و غریزه‌ی جنسی؟ ما باید به این فکر کنیم. خب، از آن طرف می‌گویند که اینها خانه ندارند، شغل ندارند، درآمد ندارند؛ ببینیم چگونه می‌شود کاری کرد که همه‌ی اینها با هم جمع بشود. ما نباید تصور بکنیم که حتماً بایستی یک نفری یک خانه‌ی ملکی داشته باشد، یک شغل درآمدداری داشته باشد، بعد ازدواج بکند؛ نه، اِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ؛ این قرآن است [که] با ما دارد این جور حرف می‌زند. یعنی همه‌ی آن گره‌های ذهنی‌ای را که وجود دارد در این زمینه، باید شما باز کنید، یعنی شأن شما و همایشی از این قبیل، این است که بایستی این کار فکری و علمی را بکنند؛ یعنی صرفاً بیان فکر، بیان خواست و حتی شعارهایی در این زمینه نباشد. واقعاً کار بشود، کار فکری بشود؛ عوامل کاهش جمعیت و موجبات افزایش جمعیت به‌نحو مطلوب و با اعتدال متناسب، درست سنجیده بشود، مطرح بشود [تا] اقناع بشوند افکار نخبگان. در این زمینه خب الان عامه‌ی مردم، بعضی‌ها متدینند، بعضی‌ها متعبدند، وقتی گفته میشود، می‌روند سراغ باروری بیشتر؛ لکن نخبگان جامعه باید قانع بشوند، باید مسئله را قبول کنند؛ اگر نخبگان قبول کردند، کار سهل می‌شود، کار فرهنگ‌سازی آسان می‌شود. در این زمینه‌ها ان‌شاءالله بایستی آقایان تلاش کنید و امیدواریم ان‌شاءالله موفق باشید^۱.</p> <p>- «مسئله‌ی جمعیت که بجد هم مورد بحث و اختلاف نظر در جامعه است، مسئله‌ی بسیار مهمی است. بلاشک از نظر سیاست کلی کشور، کشور باید برود به سمت افزایش جمعیت؛ البته به‌نحو معقول و معتدل. همه‌ی اشکالات و ایرادهایی که وارد میشود - که بعضی از اشکالاتی را هم که مطرح میکنند ما دیده‌ایم - قابل برطرف شدن و قابل پاسخ دادن است. آنچه مهم است این است که کشور ما با ظرفیت طبیعی و با ویژگی جغرافیای سیاسی خود احتیاج دارد به یک جمعیت بیشتر؛ علاوه بر این -همان‌طور که قبلاً هم گفته‌ایم- مسئله‌ی نمای جوان برای کشور یک مسئله‌ی اساسی و مهم و تعیین‌کننده است. آن‌طوری که اهل علم و اهل</p>

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
		<p>۵-۱- لزوم بررسی دقیق عوامل میل به کم‌فرزندی در جامعه</p> <p>۵-۲- لزوم سنجش عوامل کاهش جمعیت و موجبات افزایش جمعیت به‌نحو مطلوب و با اعتدال متناسب</p> <p>۵-۳- بررسی موضوع بالا رفتن سن ازدواج و موارد دیگری که باروری را محدود می‌کند</p>	<p>تحقیق بررسی کرده‌اند و جوانب قضیه را ملاحظه کرده‌اند و آمارها را مورد مذاقه قرار داده‌اند، ما اگر چنانچه با این شیوه‌ای که امروز داریم حرکت می‌کنیم پیش برویم، در آینده‌ی نه‌چندان دور، یک کشور پیری خواهیم بود که علاج این بیماری پیری هم درحقیقت در دسترس نیست؛ حالا نه [اینکه] در دسترس ما نیست، [بلکه] در دسترس هیچ کس نیست؛ یعنی امروز کشورهایی که در دنیا دچار پیری شده‌اند و قدرت «زاد و ولد» خودشان را از دست داده‌اند، به دشواری میشود گفت که راه‌علاجی برای حل این مشکل دارند. ما هم طبعاً با همین مشکل مواجه خواهیم شد؛ و نباید بگذاریم به اینجا برسد. البته مبانی اسلامی و تفکر اسلامی در زمینه‌ی جمعیت و افزایش جمعیت و با توجه به وضع جغرافیای سیاسی منطقه و کشور جمهوری اسلامی یک چیزهای روشن و واضحی است^۱.</p> <p>« بنده همچنان معتقدم کشور ما کشور هفتاد و پنج میلیونی نیست؛ کشور ما کشور صد و پنجاه میلیونی [است]؛ حالا ما دست‌کم را گرفتیم گفتیم صد و پنجاه میلیون؛ بیشتر هم میشود گفت. قطعاً این کشور با این سطح وسیع، با این تنوع آب‌وهوایی، با این امکانات فراوان زیرزمینی، با این استعداد بالقوه‌ی علمی که در این کشور وجود دارد، میتواند یک کشور پرجمعیتی باشد و ان‌شاءالله خودش هم این جمعیت را اداره کند؛ یعنی همچنان که ما فکر میکنیم که اگر چهار پنج بچه افتاد روی دوش یک خانواده وضع زندگیشان چگونه خواهد شد، فکر این را هم بکنید که این چهار پنج بچه وقتی بزرگ شدند و کاری پیدا کردند و شغلی پیدا کردند چه کمکی می‌توانند به پیشرفت کشور بکنند؛ یعنی این را هم باید فکر کرد^۲.</p> <p>« یک نگاه مقلدانه‌ای به زندگی غربی یا به زندگی اروپایی وجود داشته که به اینجاها منتهی شده و میراث آن به ماها رسیده؛ ما هم در یک برهه‌ای از زمان غفلت کردیم، کاری که باید انجام بدهیم انجام ندادیم. درحالی‌که امروز در [بعضی از] همین کشورهای غربی از کاهش باروری دارند زیان می‌بینند و پشیمانند، و در بعضی از کشورهای غربی مطلقاً کاهش باروری وجود ندارد؛ یعنی خانواده‌های پرجمعیت، مثلاً خانواده‌ی آمریکایی با ده دوازده بچه، چطور خانواده‌ی ایرانی [که] می‌خواهد از او تقلید کند باید حتماً یک بچه داشته باشد یا دو بچه! که این الان وجود دارد و گزارش‌ها و خبرها از این واقعیت به ما اطلاع می‌دهد. ان‌شاءالله که موفق و مؤید باشید^۳».</p>

۱. بیانات در دیدار اعضای همایش ملی تغییرات جمعیتی و نقش آن در تحولات مختلف جامعه 1392/08/06

۲. بیانات در دیدار اعضای همایش ملی تغییرات جمعیتی و نقش آن در تحولات مختلف جامعه 1392/08/06

۳. بیانات در دیدار اعضای همایش ملی تغییرات جمعیتی و نقش آن در تحولات مختلف جامعه 1392/08/06

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
			<p>- «آینده‌ی پر امید، یکی دیگر از واقعیت‌های کشور است. این نسل جوان خیلی قیمت دارد. من پارسال ماه رمضان همین جا مطلبی را گفتم و خب، مختصری دنبال شد؛ نه به صورت کامل. مسئله‌ی تحدید نسل برای کشور ما خطر است؛ من به شما عرض بکنم. محدود کردن نسل، برای کشور ما یک خطر بزرگی است. ما در منطقه‌ی خطر مبالغ زیادی پیش رفتیم، باید برگردیم؛ میتوانستیم جلوی این کار را بگیریم، نگرفتیم. آنچه که متخصصین و کارشناسان، با نگاه‌های علمی، با دقت علمی بررسی کرده‌اند، ما را به این نتیجه میرساند که با این روند کنونی، کشور در آینده دچار مشکل فراوان خواهد شد؛ کشور دچار پیری عمومی خواهد شد. این تحدید نسل، چیز بدی است. البته شنیدم در مجلس طرحی در حال بررسی است؛ منتها آنطور که برای ما نقل کردند، آن طرح جواب نمیدهد؛ این مقداری که در این طرح دیده شده، جوابگو نیست. مسئولین و علاقه‌مندان و آشنایان با مقتضیات این کار در مجلس، باید توجه کنند و درست انجام دهند»^۱.</p> <p>- «یکی از مهمترین وظائف زن، خانه‌داری است. همه می‌دانند؛ بنده عقیده ندارم به این که زنها نباید در مشاغل اجتماعی و سیاسی کار کنند؛ نه، اشکالی ندارد؛ اما اگر چنانچه این به معنای این باشد که ما به خانه‌داری به چشم حقارت نگاه کنیم، این میشود گناه. خانه‌داری یک شغل است؛ شغل بزرگ، شغل مهم، شغل حساس، شغل آینده‌ساز. فرزندآوری یک مجاهدت بزرگ است. ما با خطاهایی که داشتیم، با عدم دقت‌هایی که از ماها سر زده، یک برهه‌ای در کشور ما متأسفانه این مسئله مورد غفلت قرار گرفت و ما امروز خطراتش را داریم می‌بینیم؛ که من بارها این را به مردم عرض کرده‌ام: پیر شدن کشور، کم شدن نسل جوان در چندین سال بعد، از همان چیزهایی است که اثرش بعداً ظاهر خواهد شد؛ وقتی هم اثرش ظاهر شد، آن روز دیگر قابل علاج نیست؛ اما امروز چرا، امروز قابل علاج است. فرزندآوری یکی از مهمترین مجاهدتهای زنان و وظائف زنان است؛ چون فرزندآوری در حقیقت هنر زن است؛ اوست که زحماتش را تحمل می‌کند، اوست که رنج‌هایش را می‌برد، اوست که خدای متعال ابزار پرورش فرزند را به او داده است. خدای متعال ابزار پرورش فرزند را به مردها نداده، در اختیار بانوان قرار داده؛ صبرش را به آنها داده، عاطفه‌اش را به آنها داده، احساساتش را به آنها داده، اندامهای جسمانی‌اش را به آنها داده؛ در واقع این هنر زنها است. اگر چنانچه ما اینها را در جامعه به دست فراموشی نسپریم، آن وقت پیشرفت خواهیم کرد»^۲.</p>

۱. بیانات در دیدار مسئولان نظام 1392/04/30

۲. بیانات در دیدار جمعی از مداحان 1392/02/11

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
			<p>- «حد زاد و ولد در جامعه‌ی ما چیست؟ من اشاره کردم؛ یک تصمیم زمان‌دار و نیاز به زمان و مقطعی را انتخاب کردیم، گرفتیم، بعد زمانش یادمان رفت! مثلاً فرض کنید به شما بگویند آقا این شیر آب را یک ساعت باز کنید. بعد شما شیر را باز کنی و بروی! ماها رفتیم، غافل شدیم؛ ده سال، پانزده سال. بعد حالا به ما گزارش می‌دهند که آقا جامعه‌ی ما در آینده‌ی نه چندان دوری، جامعه‌ی پیر خواهد شد؛ این چهره‌ی جوانی که امروز جامعه‌ی ایرانی دارد، از او گرفته خواهد شد. حد زاد و ولد چقدر است؟^۱».</p> <p>- «یکی از مهمترین موجودی‌های باارزش ما، همین نسل جوان تحصیلکرده است. نسل جوان تحصیلکرده، هم شجاعت دارد، هم امید دارد، هم نشاط و تحرک دارد. من همین جا در داخل پراتز عرض بکنم؛ یکی از خطاهائی که خود ما کردیم - بنده خودم هم در این خطا سهیمم - این مسئله‌ی تحدید نسل از اواسط دهه‌ی ۷۰ به این طرف باید متوقف میشد. البته اولی که سیاست تحدید نسل اتخاذ شد، خوب بود، لازم بود، لیکن از اواسط دهه‌ی ۷۰ باید متوقف می‌شد. این را متوقف نکردیم؛ این اشتباه بود. عرض کردم؛ مسئولین کشور در این اشتباه سهیمند، خود بنده‌ی حقیر هم در این اشتباه سهیمم. این را خدای متعال و تاریخ باید بر ما ببخشد. نسل جوان را باید حفظ کرد. با این روند کنونی اگر ما پیش برویم - من چندی پیش هم در ماه رمضان در سخنرانی گفتم - کشور پیر خواهد شد. خانواده‌ها، جوانها باید تولید مثل را زیاد کنند؛ نسل را افزایش دهند. این محدود کردن فرزندان در خانه‌ها، به این شکلی که امروز هست، خطاست. این نسل جوانی که امروز ما داریم، اگر در ده سال آینده، بیست سال آینده و در دوره‌ها و مرحله‌های آینده‌ی این کشور بتوانیم آن را حفظ کنیم، همه‌ی مشکلات کشور را اینها حل می‌کنند؛ با آن آمادگی، با آن نشاط، با آن شوقی که در نسل جوان هست، و با استعدادی که در ایرانی وجود دارد. پس ما مشکل اساسی برای پیشرفت نداریم^۲».</p> <p>- «از لحاظ نیروی انسانی، ما هفتاد و پنج میلیون نفر جمعیت داریم؛ این جمعیت عامل خیلی مهمی است. من این را همین جا عرض بکنم؛ جمعیت جوان و بانشاط و تحصیلکرده و باسواد کشور، امروز یکی از عاملهای مهم پیشرفت کشور است. در همین آمارهائی که داده میشود، نقش جوانهای تحصیلکرده و آگاه و پرنشاط و پرنیرو را می‌بینید. ما باید در سیاست تحدید نسل تجدیدنظر کنیم. سیاست تحدید نسل در یک</p>

۱. بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی 1391/07/23

۲. بیانات در اجتماع مردم بجنورد 1391/07/19

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
			<p>برهه‌ای از زمان درست بود؛ یک اهدافی هم برایش معین کردند. آنطوری که افراد متخصص و عالم و کارشناسان علمی این قسمت تحقیق و بررسی کردند و گزارش دادند، ما در سال ۷۱ به همان مقاصدی که از تحدید نسل وجود داشت، رسیدیم. از سال ۷۱ به این طرف، باید سیاست را تغییر میدادیم؛ خطا کردیم، تغییر ندادیم. امروز باید این خطا را جبران کنیم. کشور باید نگذارد که غلبه‌ی نسل جوان و نمای زیبای جوانی در کشور از بین برود؛ و از بین خواهد رفت اگر به همین ترتیب پیش برویم؛ آنطوری که کارشناسها بررسی علمی و دقیق کردند. اینها خطابیات نیست؛ اینها کارهای علمی و دقیق کارشناسی شده است. اگر چنانچه با همین وضع پیش برویم، تا چند سال دیگر نسل جوان ما کم خواهد شد - که امروز قاعده‌ی جمعیتی ما جوان است - و بتدریج دچار پیری خواهیم شد؛ بعد از گذشت چند سال، جمعیت کشور هم کاهش پیدا خواهد کرد؛ چون پیری جمعیت با کاهش زاد و ولد همراه است. یک زمانی را مشخص کردند و به من نشان دادند، که در آن زمان، ما از جمعیت فعلی مان کمتر جمعیت خواهیم داشت. اینها چیزهای خطرناکی است؛ اینها را بایستی مسئولین کشور بجد نگاه کنند و دنبال کنند. در این سیاست تحدید نسل حتماً بایستی تجدیدنظر شود و کار درستی باید انجام بگیرد. این مسئله‌ی افزایش نسل و اینها جزو مباحث مهمی است که واقعاً همه‌ی مسئولین کشور - نه فقط مسئولین اداری - روحانیون، کسانی که منبرهای تبلیغی دارند، باید در جامعه درباره‌ی آن فرهنگ‌سازی کنند؛ از این حالتی که امروز وجود دارد - یک بچه، دو بچه - باید کشور را خارج کنند. رقم صد و پنجاه میلیون و دویست میلیون را اول امام گفتند - و درست هم هست - ما باید به آن رقمها برسیم^۱.</p> <p>- «جمعیت کشور، هفتاد و پنج میلیون. البته بنده همین جا عرض بکنم؛ من معتقدم که کشور ما با امکاناتی که داریم، میتواند صد و پنجاه میلیون نفر جمعیت داشته باشد. من معتقد به کثرت جمعیتیم. هر اقدام و تدبیری که میخواهد برای متوقف کردن رشد جمعیت انجام بگیرد، بعد از صد و پنجاه میلیون انجام بگیرد^۲!».</p> <p>- «کشور ما یکی از نادرترین کشورها در زمینه‌های عمران و آبادانی است. ما اگر دو برابر امروز هم جمعیت داشته باشیم، باز هم می‌توانیم بدون کمترین نیازی به کشورهای دیگر، خود را به بهترین وجه اداره کنیم. این ظرفیت خوب، هم در خاک بابرکت ما، و هم در استعدادهای انسانی ممتاز</p>

۱. بیانات در دیدار کارگزاران نظام 1391/05/03

۲. بیانات در دیدار مسئولان نظام جمهوری اسلامی ایران 1390/05/16

ردیف	موضوع	مهم‌ترین محورها	مستندات
			کشور، و هم در دستورات و روش و قانون اساسی، و هم در مسئولان ما وجود دارد ^۱ ».

